

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL KURORTŲ IR KURORTINIŲ TERITORIJŲ DARNAUS VYSTYMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR.
XIVP-485 (TAP-22-989(2)) (TAIS NR. 22-10779)**

2022-08-01 Nr. NV-2191

Vilnius

Rengėjas: Ekonomikos ir inovacijų ministerija.

Tikslas: pateikti Seimui išvadą dėl Seimo narių M. Skritulsko, A. Kupčinsko, S. Jovaišos ir kt. teikiamo Kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymo įstatymo projekto (*pirminis projekto iniciatorius Lietuvos kurortų asociacija, registravimui projektą parengė grupė Seimo narių*). Įstatymo projekte siūloma užtikrinti kurortų ir kurortinių teritorijų ilgalaikę plėtrą, finansavimo šaltinius, unikalios rekreacinės aplinkos ir gamtinių gydomųjų veiksnių racionalų naudojimą ir išsaugojimą, sudaryti sąlygas sveikatinimo paslaugų bei medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio gydymo paslaugų plėtrai, plėtoti atvykstantąjį ir vietinį turizmą kurortuose ir kurortinėse teritorijose, skatinti ir vykdyti kurortologinius tyrimus bei nustatyti valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją kurortų ir kurortinių teritorijų vystymo srityje, numatant, kad:

Vyriausybė:

- 1) formuoja ir tvirtina nacionalinės kurortų ir kurortinių teritorijų politikos gaires;
- 2) tvirtina ilgalaikę dešimties metų trukmės kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją;
- 3) tvirtina kurortų ir kurortinių teritorijų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo metodiką;
- 4) tvirtina trejų metų trukmės kurortologinių tyrimų vykdymo ir finansavimo programą;
- 5) nustato specialiuosius reikalavimus teritorijoms, kurioms siekiama kurorto ar kurortinės teritorijos statuso, ir šio statuso suteikimo tvarką.

Ekonomikos ir inovacijų ministerija:

- 1) formuoja nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką pagal Vyriausybės patvirtintas nacionalinės kurortų ir kurortinių teritorijų politikos gaires ir organizuoja, koordinuoja bei kontroliuoja jos įgyvendinimą;
- 2) parengia ilgalaikę dešimties metų trukmės kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją nacionalinei kurortų ir kurortinių teritorijų politikai įgyvendinti, numato jos finansavimo šaltinius ir teikia ją Vyriausybei tvirtinti;
- 3) skatina ir organizuoja kurortologinių tyrimų vykdymą, efektyvų mokslo ir studijų institucijų bei ūkio subjektų bendradarbiavimą;
- 4) parengia trejų metų trukmės kurortologinių tyrimų vykdymo ir finansavimo programą, teikia ją Vyriausybei tvirtinti ir užtikrina jos įgyvendinimą kartu su Švietimo, mokslo ir sporto ministerija;
- 5) steigia Nacionalinį kurortologijos centrą ir nustato jo valdymą, finansavimą ir siektinus veiklos rodiklius. Pagrindinės Nacionalinio kurortologijos centro funkcijos būtų kurortologinių tyrimų atlikimas Lietuvos Respublikos teritorijoje.

Sveikatos apsaugos ministerija:

- 1) dalyvauja formuojant nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką ir įgyvendinant ilgalaikę kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją;
- 2) užtikrina tinkamą medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio gydymo paslaugų teikimą, gamtinių gydomųjų veiksnių panaudojimą kurortuose ir kurortinėse teritorijose;
- 3) paskiria instituciją, kuri dalyvauja vykdant kurortologinius tyrimus;
- 4) nustato gamtinių gydomųjų veiksnių, naudojamų sveikatinimo paslaugoms teikti, sertifikavimo tvarką;
- 5) pagal kompetenciją vykdo triukšmo, taršos ir kitų veiksnių valdymo kontrolę ir atlieka kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas dėl gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurorto ar kurortinės teritorijos statusas, atitikties nustatytiems reikalavimams.

Aplinkos ministerija:

- 1) dalyvauja formuojant nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką ir įgyvendinant ilgalaikę kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją;
- 2) organizuoja ir (ar) atlieka valstybinį aplinkos monitoringą, siekiant įvertinti kurortų ir kurortinių teritorijų gamtinę būklę ir jos gerinimo galimybes;
- 3) pagal kompetenciją rengia, organizuoja ir vykdo Baltijos jūros aplinkos apsaugos priemonių įgyvendinimą pajūrio kurortuose ir kurortinėse teritorijose bei užtikrina pajūrio juostos tvarkymo darbų finansavimą;
- 4) pagal kompetenciją rengia, organizuoja ir vykdo vidaus vandenų aplinkos apsaugos priemonių įgyvendinimą kurortuose ir kurortinėse teritorijose bei užtikrina jų pritaikymo vandens turizmo ir kitoms rekreacinėms reikmėms darbų finansavimą;
- 5) pagal kompetenciją užtikrina aplinkos ekologinę kokybę, požeminio vandens stebėseną ir kitas teisės aktuose nustatytas funkcijas dėl gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurorto ar kurortinės teritorijos statusas, atitikties nustatytiems reikalavimams.

Susisiekimo ministerija:

- 1) dalyvauja formuojant nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką ir įgyvendinant ilgalaikę kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją;
- 2) organizuoja ir užtikrina tinkamą susisiekimo komunikacijų kokybę kurortuose ir kurortinėse teritorijose ir jų atitiktį kurortų ir kurortinių teritorijų susisiekimo komunikacijoms taikomiems reikalavimams;
- 3) pagal kompetenciją rengia, organizuoja ir įgyvendina vidaus vandenų turizmo ir susisiekimo priemones kurortuose ir kurortinėse teritorijose bei užtikrina reikiamų darbų finansavimą.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija:

- 1) dalyvauja formuojant nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką ir įgyvendinant ilgalaikę kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją;
- 2) kartu su Ekonomikos ir inovacijų ministerija užtikrina kurortologinių tyrimų vykdymo ir finansavimo programos įgyvendinimą, skatina ir organizuoja kurortologinių tyrimų vykdymą, efektyvų mokslo ir studijų institucijų bei ūkio subjektų bendradarbiavimą.

Statistikos departamentas atlieka statistinį apgyvendinimo paslaugų (įskaitant trumpalaikės gyvenamosios paskirties patalpų nuomos poilsiautojams paslaugas) kurortuose ir kurortinėse teritorijose tyrimą, specializuotą turistų ir lankytojų srautų statistinį tyrimą, parengia ir skelbia šią statistinę informaciją.

Esama situacija: anot Įstatymo projekto teikėjų:

- projektą paskatino parengti fragmentuotas, nepakankamas ir neatliepiantis kurortų svarbos Lietuvai dabartinis teisinis šios srities reguliavimas;
- šiuo metu kurortų ir kurortinių teritorijų veiklos reglamentavimas yra išskaidytas į 20 skirtingų teisės aktų, tačiau šie teisės aktai neatliepia savarankiško teisinio reglamentavimo. Tad šiuo metu teisiniai santykiai nėra iš esmės aiškiai reglamentuojami. Vokietija, Austrija, Bulgarija, Estija, Latvija, Lenkija, Prancūzija, Slovakija turi nacionalinius kurortų veiklą reglamentuojančius įstatymus;
- kurortams ir kurortinėms teritorijoms skiriamo finansavimo nepakankamumas atsispindi dėl taikytino savivaldybėje gyvenančių gyventojų skaičiaus kriterijaus. Pagal savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodiką, atskirų savivaldybių biudžetų pajamos tiesiogiai priklauso nuo savivaldybėje gyvenančių gyventojų skaičiaus. Kurortų ir kurortinių teritorijų veikla savaime yra orientuota į pilietį (Lietuvos ir užsienio valstybės), kuris kreipiasi dėl sveikatinimo paslaugų, esant išskirtiniams kurortų ir kurortinių teritorijų ištekliams. Todėl toks finansavimo modelis nėra pakankamas siekiant užtikrinti Lietuvos kurortų ir kurortinių teritorijų išskirtinumą Europos lygmeniu ir atvykstamojo turizmo skatinimą;

- Lietuvoje nėra kurortologinių mokslinių tyrimų sistemos. Tobulėjant ligų diagnostikai ir prevencijai bei gydymui, pasigendama poveikio sveikatai mokslinio pagrindimo – kurortologinių tyrimų.
- Kurortams ir kurortinėms teritorijoms taikomi bendrieji aplinkos tvarkymo ir apsaugos reikalavimai, kas neatliepia jų išskirtinumo.

Esmė: iš esmės pritarti Įstatymo projektui ir pateikti pastabas ir pasiūlymus dėl Įstatymo projekte siūlomo teisinio reguliavimo tobulinimo:

1. dėl nuostatų, susijusių su kurortų ir kurortinių teritorijų ilgalaike plėtra ir finansavimo šaltiniais:

1.1. siūloma Įstatymo projekte apibrėžiant valstybės institucijų kompetencijas atsisakyti pavedimu parengti naujus strateginio planavimo dokumentus, kurie nėra numatyti Strateginio valdymo įstatyme. Formuluoti, kad Vyriausybė Nacionaliniame pažangos plane nustato kurortų ir kurortinių teritorijų politikos strateginius tikslus ir (arba) pažangos uždavinius ir šiuos uždavinius įgyvendinančias nacionalines plėtros programas, kuriose suplanuojamos priemonės, skirtos šiems uždaviniams įgyvendinti, o kompetentinga ministerija dalyvauja rengiant Nacionalinį pažangos planą dėl kurortų ir kurortinių teritorijų politikos strateginių tikslų ir (arba) pažangos uždavinių nustatymo, taip pat rengia nacionalines plėtros programas, kuriose suplanuojamos kurortų ir kurortinių teritorijų pažangos uždavinius įgyvendinančios priemonės;

1.2. tikslinti apibrėžiamą valstybės institucijų ir įstaigų kompetenciją, kartu atsisakant ir pridėtinės reguliavimo vertės nekuriančių nuostatų dėl kiekvienos šiame straipsnyje minimos ministerijos dalyvavimo formuojant nacionalinę kurortų ir kurortinių teritorijų politiką ir įgyvendinant ilgalaike kurortų ir kurortinių teritorijų plėtros strategiją, taip pat ir kitų įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytų funkcijų atlikimo, kadangi Kurortų ir kurortinių teritorijų darnaus vystymo įstatymas nėra pagrindinis šių ministerijų kompetenciją apibrėžiantis teisės aktas;

1.3. siekiant užtikrinti kurortų ir kurortinių teritorijų ilgalaike plėtrą ir finansavimo šaltinius, 2021 m. gruodžio 23 d. įsigaliojo Savivaldybių biudžetų pajamų nustatymo metodikos įstatymo pakeitimas, kuriame numatyti nauji du savivaldybių išlaidų struktūros skirtumus lemiantys rodikliai: „savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurorto statusas, turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose“ ir „savivaldybės teritorijoje esančių gyvenamųjų vietovių, kurioms suteiktas kurortinės teritorijos statusas, turistų skaičius apgyvendinimo įstaigose“ ir atitinkami šių rodiklių koeficientai, pagal kuriuos išimtinai kurorto ir kurortinės teritorijos statusą turinčių savivaldybių biudžetams yra priskiriami papildomi pajamų šaltiniai iš gyventojų pajamų mokesčio ir taip atitinkamai padidinamas finansavimas kurortams ir kurortų teritorijoms. Pažymėtina, kad toks papildomas pajamų šaltinis minėtoms savivaldybėms, vadovaujantis 2022 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymo nuostatomis, 2022 m. prognozuojama sudarys 3,3 mln. eurų.

2. dėl nuostatų, susijusių su kurorto arba kurortinės teritorijos statuso suteikimu ir kurorto ar kurortinės teritorijos planavimu:

2.1. kurorto arba kurortinės teritorijos statuso suteikimas reglamentuojamas Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatyme. Reikalavimus kurorto ir kurortinės teritorijos statusui suteikti nustato Vyriausybė. Darytina išvada, kad Įstatymo projekte numatomas reguliavimas dubliuoja minėtas Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo nuostatas, todėl siūlytina parengti Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo pakeitimus – patikslinti atitinkamas nuostatas ir teikti Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo pakeitimo projektą kartu su Įstatymo projektu;

2.2. siūlytina keisti atitinkamas Įstatymo projekto nuostatas ir nurodyti, kokie reikalavimai keliami kurorto statuso siekiančiai gyvenamajai vietai (ši veikla turi būti numatyta savivaldybės lygmens bendrajame plane). Atkreiptinas dėmesys, kad kurortas gali sutapti su savivaldybės teritorija. Tokiu atveju rengiamas savivaldybės lygmens visos kurorto teritorijos bendrasis planas, todėl aiškiau būtų Įstatymo projekte nustatyti, kad šiais atvejais (kai visa savivaldybės teritorija yra kurorto teritorija) kurortuose privaloma rengti vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentus.

3. dėl nuostatų, susijusių su sveikatinimo paslaugų ir medicininės reabilitacijos ir (ar) sanatorinio gydymo paslaugų plėtra - pabrėžtina, kad medicininės reabilitacijos, kaip ir visų kitų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, teikimas nėra susijęs su kurortų ir kurortinių teritorijų vystymu. Siūlomas

reguliavimas įtvirtinti, kad sanatorinio sveikatinimo paslauga gali būti teikiama tik kurortuose ir kurortinėse teritorijose naudojant išplėtotą specialią jų infrastruktūrą yra diskriminacinis kitų medicininės reabilitacijos ir sanatorinio gydymo paslaugų teikėjų, kurie teikia analogiškas paslaugas ne kurortinėje zonoje, atžvilgiu.

4. dėl Nacionalinio kurortologijos centro steigimo ir kurortologinių tyrimų skatinimo – pažymėtina, šiems tyrimams atlikti nėra būtina steigti naujos įstaigos, nes galiojantis teisinis reguliavimas nustato galimybę ir dabar atlikti šiuos tyrimus. Vadovaujantis Mokslo ir studijų įstatymu moksliniai tyrimai, eksperimentinės plėtos veikla valstybinėse ir nevalstybinėse mokslo ir studijų institucijose finansuojami iš teisės aktų nustatyta tvarka skiriamų valstybės biudžeto bazinio finansavimo lėšų, pagal nacionalines mokslo ir technologijų programas, konkursines mokslinių tyrimų programas ar konkursines technologijų programas, kitų teisėtai gautų lėšų. Mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos konkursinių programų rengimą teisės aktų nustatyta tvarka inicijuoja Lietuvos mokslo taryba. Kurortologiniai tyrimai taip pat galėtų būti finansuojami 2021–2027 metų Europos Sąjungos fondų investicijų programos lėšomis, jeigu tyrimų tematikos atitiktų sumanios specializacijos prioritetus.

5. dėl želdynų ir miškų planavimo, rekreacinių teritorijų naudojimo - atkreiptinas dėmesys, kad želdynų ir želdinių apsaugos, priežiūros, tvarkymo, želdynų kūrimo ir želdinių veisimo teisinio reguliavimo pagrindą nustato Želdynų įstatymas, todėl Įstatymo projektu netikslinga įtvirtinti besidubliuojančio reguliavimo. Be to, Įstatymo projekto 18 straipsnyje įtvirtintas nuostatas reglamentuoja specialieji įstatymai: Miškų įstatymas ir Žemės įstatymas, todėl siūlytina atsisakyti Įstatymo projekte siūlomo reguliavimo.

6. dėl teisinio reguliavimo poveikio vertinimo ir susijusių teisės aktų projektu - vadovaujantis Teisėkūros pagrindų įstatymu ir Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, turi būti atliekamas numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, nustatomas galimas teigiamas ir neigiamas poveikis šio teisinio reguliavimo sričiai, asmenims ar jų grupėms, kuriems bus taikomas numatomas teisinis reguliavimas, ir, atsižvelgiant į numatomo naujo teisinio reguliavimo pobūdį bei mastą, įvertinamas poveikis ekonomikai, konkurencijai, valstybės finansams, socialinei aplinkai, viešajam administravimui, teisei sistemai, kriminogeninei situacijai, korupcijos mastui, aplinkai, administracinei naštai, regionų plėtrai, reglamentuojamoms profesijoms ir kitoms sritims. Taip pat kartu su Įstatymo projektu turi būti teikiami kiti įstatymų pakeitimų projektai, kuriuos būtina priimti, norint priimti Įstatymo projektą. Pažymėtina, kad nesant viso keičiamų įstatymų paketo yra sudėtinga kompleksiskai ir visapusiškai įvertinti ir Įstatymo projekto nuostatas.

Derinimas:

- derinta su Aplinkos, Finansų, Susisiekimo, Švietimo, mokslo ir sporto, Sveikatos apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo, Vidaus reikalų, Teisingumo ministerijomis, Statistikos departamentu, Valstybine vartotojų teisių apsaugos tarnyba;
- Švietimo, mokslo ir sporto ir Sveikatos apsaugos ministerijos derino be pastabų. Statistikos departamentas pastabų nepateikė. Anot rengėjų, į visas pateiktas institucijų pastabas atsižvelgta;
- Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupė pateikė pastabų ir pasiūlymų išvados projektui patobulinti;
- po klausimo aptarimo 2022 m. liepos 26 d. tarpinstituciniame pasitarime teikiamas patikslintas išvados projektas, atsižvelgus į Teisės grupės pastabas. Kitos institucijos pastabų neturėjo.

Atitiktis Vyriausybės programai: tiesiogiai Vyriausybės programos nuostatos neįgyvendinamos.

Dalykinio vertinimo išvada: siūlytina klausimą svarstyti Vyriausybės posėdžio A dalyje.

Patarėjas

Saulius Gaigalas

Saulius Gaigalas, tel. +37052098789; +37065842722, el. p. saulius.gaigalas@lrvt.lt